

МІЖНАРДНИЙ ЄВРОПЕЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий інститут
«Європейська медична школа»

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Безпека життєдіяльності, охорона праці та цивільний захист.

- Підготовки** першого (бакалаврського) рівня
- Галузі знань** 07 «Управління та адміністрування», 05 «Соціальні та поведінкові науки», 03 «Гуманітарні науки».
- Спеціальності** 073 «Менеджмент», 075 «Маркетинг», 242 «Туризм», 053 «Психологія», 035 «Філологія».

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО:

Навчально-науковий інститут «Європейська медична школа», кафедра медико-профілактичних дисциплін.

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Копач К.Д. – кандидат медичних наук, доцент кафедри медико-профілактичних дисциплін, Верголяс М.Р. - доктор біологічних наук, доцент, завідувач кафедри медико-профілактичних дисциплін.

Схвалено на засіданні кафедри медико-профілактичних дисциплін

Протокол № 1

Від «25» 08 2021 року

Завідувач кафедри доктор біологічних наук, доцент Верголяс М. Р.

Затверджено на засіданні Вченої ради ННІ «Європейська медична школа»

Протокол № 1 від «26» 08 2021 року.

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності, охорона праці та цивільний захист».

При розробці освітньо-професійної програми було взято за основу Стандарт вищої освіти за спеціальностями 073 «Менеджмент», 075 «Маркетинг», 242 «Туризм» галузі знань 07 «Управління та адміністрування», 035 «Філологія» галузі знань 03 «Гуманітарні науки», 053 «Психологія» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, затвердженого та введеного в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 29.10.2018 року №1165.

Опис навчальної дисципліни (анотація)

Навчальна дисципліна «Безпека життєдіяльності, охорона праці та цивільний захист» є нормативною для студентів бакалаврської програми спеціальностей 073 «Менеджмент», 075 «Маркетинг», 242 «Туризм», 035 «Філологія», 053 «Психологія». Згідно з навчальним планом денної форми навчання вивчення дисципліни заплановано на 1 семестр (1 курс). Дисципліна «Безпека життєдіяльності, охорона праці та цивільний захист» інтегрує знання з охорони праці, охорону навколишнього середовища та цивільної оборони. Об'єднуючим моментом є: вплив на людину небезпечних і шкідливих факторів середовища, загальні закономірності реакцій на них у людини і єдина наукова методологія, а саме, кількісна оцінка ризику нещасних випадків, професійних захворювань, екологічних лих тощо.

Курс дозволяє студенту вирішувати професійні завдання за спеціальністю з урахуванням ризику виникнення внутрішніх і зовнішніх небезпек, що спричиняють надзвичайні ситуації та їхніх негативних наслідків, передбачає вивчення загальних питань охорони праці.

На вивчення дисципліни «Безпека життєдіяльності, охорона праці та цивільний захист» передбачено 3 кредити ЄКТС, 90 годин.

Інформаційний опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньокваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»; 05 «Соціальні та поведінкові науки»; 03 «Гуманітарні науки».	Нормативна	
Розділів – 3	Спеціальність: 073 «Менеджмент»; 075 «Маркетинг»; 242 «Туризм»; 053 «Психологія» 035 «Філологія»	Рік підготовки	
		1-й	
		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		1-й	
		Лекції	
	Освітньо-кваліфікаційний рівень: «бакалавр»	8 год.	-
		Практичні	
		32 год.	40 год
		Самостійна робота	
		58 год.	
		Вид контролю:	
		залік	

Предметом вивчення навчальної дисципліни «**Безпека життєдіяльності, охорона праці та цивільний захист**» є: знання з охорони праці, охорони навколишнього середовища та цивільної оборони. Об'єднуючим моментом є: вплив на людину небезпечних і шкідливих факторів середовища, загальні закономірності реакцій на них у людини і єдина наукова методологія, а саме, кількісна оцінка ризику нещасних випадків, професійних захворювань, екологічних лих тощо.

Курс дозволяє студенту вирішувати професійні завдання за спеціальністю з урахуванням ризику виникнення внутрішніх і зовнішніх небезпек, що спричиняють надзвичайні ситуації та їхніх негативних наслідків, передбачає вивчення загальних питань охорони праці.

Міждисциплінарні зв'язки. У структурно-логічній схемі дисципліна «**Безпека життєдіяльності, охорона праці та цивільний захист**» вивчається на етапі підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр і є дисципліною, що використовує досягнення та методи фундаментальних та прикладних наук та основних дисциплін циклу професійної та практичної підготовки. Це забезпечує можливість викладання дисципліни з урахуванням професійної орієнтації майбутніх фахівців. Дисципліна пов'язана з такими дисциплінами: правознавство, філософія, етика та естетика, гігієна, соціологія та психологія, ергономіка, методи прийняття управлінських рішень, економіка праці та соціально-трудові відносини, теорія організації.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни.

1.1. Мета вивчення дисципліни «Безпека життєдіяльності, охорона праці та цивільний захист» полягає у набутті студентом компетенцій, знань, умінь і навичок для здійснення професійної діяльності за спеціальністю з урахуванням ризику виникнення техногенних аварій й природних небезпек, які можуть спричинити надзвичайні ситуації та привести до несприятливих наслідків на об'єктах господарювання, формування у студентів відповідальності за особисту та колективну безпеку, здатності приймати продуктивні рішення у сфері цивільного захисту. Забезпечення оптимального управління охороною праці на підприємствах (об'єктах господарської, економічної та науково-освітньої діяльності), формування відповідальності за особисту та колективну безпеку і усвідомлення необхідності обов'язкового виконання в повному обсязі всіх заходів гарантування безпеки праці на робочих місцях.

1.2 Основними завданнями навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності, охорона праці та цивільний захист» є:

- опанування знаннями, вміннями та навичками вирішувати професійні завдання з обов'язковим урахуванням галузевих вимог щодо забезпечення безпеки персоналу та захисту населення в небезпечних та надзвичайних ситуаціях і формування мотивації щодо посилення особистої відповідальності за забезпечення гарантованого рівня безпеки функціонування об'єктів галузі, матеріальних та культурних цінностей в межах науково-обґрунтованих критеріїв прийнятного ризику;
- набуття знань, умінь і здатностей (компетенцій) ефективно вирішувати завдання професійної діяльності з обов'язковим урахуванням вимог охорони праці та гарантуванням збереження життя, здоров'я та працездатності працівників у сфері професійної діяльності;
- засвоєння новітніх теорій, методів і технологій з прогнозування НС, побудови моделей їхнього розвитку, визначення рівня ризику та обґрунтування комплексу заходів, спрямованих на відвернення НС, захисту персоналу, населення, матеріальних та культурних цінностей в умовах НС, локалізації та ліквідації їхніх наслідків.

1.3 Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна.

Згідно вимог проекту Стандарту вищої освіти України (перший (бакалаврський) рівень вищої освіти) дисципліна забезпечує набуття студентами наступних **компетентностей**:

-інтегральної: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у управлінні та адмініструванні та у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів менеджменту.

-загальних та спеціальних:

Загальні компетентності (ЗК)	
ЗК-1	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
ЗК-2	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, його місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.
ЗК-11	Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
Спеціальні компетентності (СК)	
СК-6	Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.
Програмні результати навчання (ПРН)	
ПРН-2	Зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.
ПРН-18	Ідентифікувати економічні та економіко-правові наслідки функціонування підприємств в умовах сталого розвитку.

Результати навчання для дисципліни:

По завершенню вивчення дисципліни «**Безпека життєдіяльності, охорона праці та цивільний захист**» студенти повинні **знати**:

- Принципи і методи забезпечення безпеки життєдіяльності людини. Основи керування безпекою життєдіяльності.
- Комплекс заходів щодо запобігання та мінімізації наслідків надзвичайних ситуацій природного характеру.
- Основні законодавчі акти про охорону праці.
- Функції служби охорони праці.
- Принципи і методи забезпечення безпеки та індивідуального захисту працюючих від дій шкідливих та небезпечних факторів виробничого середовища.
- Відповідальність за невиконання вимог з охорони праці.
- Умови праці та аналіз їх за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища.
- Склад та основні завдання сил цивільного захисту.
- Організація цивільного захисту в зарубіжних країнах та міжнародне співробітництво України у сфері цивільного захисту.
- Засоби індивідуального та колективного захисту населення.

По завершенню вивчення дисципліни «**Безпека життєдіяльності, охорона праці та цивільний захист**» студенти повинні **вміти**:

- Визначати основні принципи безпечної життєдіяльності людини.

- Передбачати наслідки порушень валеологічних основ формування здорового способу життя та їх вплив на безпеку життєдіяльності людини.
- Аналізувати й оцінювати небезпечні для життя, здоров'я і професійної діяльності ситуації та самостійно приймати рішення про вжиття термінових заходів.
- Робити висновки про наявність шкідливих факторів впливу на працівників під час виконання ними професійних обов'язків.
- Передбачати негативні наслідки впливу небезпечних факторів на організм людини.
- Визначати індивідуально-психологічні відмінності особистості за їх проявами у діяльності та спілкуванні.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

На вивчення навчальної дисципліни відводиться **90** годин **3** кредитів ЄКТС.

Дисципліна поділена на 3 розділи, вивчається на I курсі.

Розділ 1. Безпека життєдіяльності.

Тема 1. Теоретичні основи безпеки життєдіяльності.

Історія розвитку та етапи формування БЖД як науки.

Основні поняття та визначення БЖД.

Аксиома про потенційну небезпеку.

Рациональні режими праці та відпочинку.

Фактори ризику.

Принципи і методи забезпечення БЖД.

Тема 2. Людина в системі “людина – зовнішнє середовище”. Значення зовнішнього середовища в системі “людина – зовнішнє середовище”.

Людина як біоенергетична система.

Фактори, що забезпечують життєдіяльність людини.

Функціональні системи організму.

Рациональні режими праці та відпочинку.

Негативні фактори середовища життєдіяльності та їх вплив на здоров'я людини.

Фізичні фактори.

Біологічні фактори.

Хімічні фактори.

Психофізіологічні чинники.

Тема 3. Безпека харчування як складова безпечної життєдіяльності людини.

Вплив харчування на життєдіяльність людини.

Вимоги до якості та безпеки харчових продуктів.

Шляхи надходження шкідливих речовин у харчові продукти.

Поняття про утворення токсичних речовин у процесі приготування продуктів.

Харчові добавки як можливі забруднювачі.

Наслідки забруднення харчових продуктів пестицидами.

Стимулятори росту та інші хімічні речовини, що застосовуються в сільському господарстві.

Принципи захисту продуктів харчування від забруднення хімічними речовинами.

Розділ 2. Охорона праці.

Тема 4. Правові та організаційні основи охорони праці.

Конституція України, як основний закон, що гарантує право громадян на належні, безпечні та нешкідливі умови праці.

Основні закони України «Про охорону праці».

Суміжні закони, які містять статті та норми, що спрямовані на збереження здоров'я та працездатності людини в процесі праці. Інструктажі з питань охорони праці.

Громадський контроль за дотриманням законодавства про охорону праці.

Тема 5. Гігієна та фізіологія праці, значення для створення безпечних умов праці.

Гігієна та фізіологія праці – визначення, мета, задачі, методи досліджень. Класифікація небезпечних і шкідливих виробничих чинників. Основні фізіологічні ознаки фізичної та розумової праці.

Фізіологічні зміни, що відбуваються в органах і системах організму людини при виконанні праці.

Працездатність людини, динаміка і причини її зміни протягом робочого дня.

Фізіологічна суть втоми, існуючі теорії і сучасне розуміння механізму її виникнення. Шляхи попередження розвитку втоми. Методика розробки раціональних режимів праці та відпочинку.

Розділ 3. Цивільний захист.

Тема 6. Нормативно-правові засади цивільного захисту в Україні.

Основні положення Міжнародного гуманітарного права. Завдання і діяльність Цивільної оборони у відповідності до Женевських Конвенцій і Додаткових до них Протоколів. Становлення цивільної захисту України. Державна служба України з надзвичайних ситуацій.

Основні напрямки, правова основа, принципи та завдання державної політики у сфері цивільного захисту.

Єдина державна система цивільного захисту.

Тема 7. Склад та основні завдання сил цивільного захисту.

Склад та основні завдання сил цивільного захисту. Основні заходи у сфері цивільного захисту.

Організація цивільного захисту в зарубіжних країнах та міжнародне співробітництво України у сфері цивільного захисту.

Тема 8. Основи цивільного захисту населення.

Засоби індивідуального захисту.

Засоби індивідуального захисту в закладах та у приватному користуванні громадян.

Перебування у захисних спорудах як засіб цивільного захисту.

3. Структура навчальної дисципліни.

№	Назви тем	Кількість годин			
		Усього	У тому числі		
			Лекції	Практичні заняття	Самостійна
Розділ 1. Безпека життєдіяльності.					
1	Теоретичні основи безпеки життєдіяльності.		2	2	2
	Забезпечення безпеки життєдіяльності людини.		2	-	4
	Природні небезпеки, характер їх проявів і дії на людей та об'єкти економіки.		2	-	4
	Техногенні небезпеки та їхні наслідки.		-	-	4
	Соціально-політичні небезпеки, їхні види та характеристики. Соціальні та психологічні фактори ризику. Поведінкові реакції населення у НС.		-	-	4
2	Людина в системі “людина – зовнішнє середовище”. Значення зовнішнього середовища в системі “людина – зовнішнє середовище”.		-	2	2
3	Безпека харчування як складова безпечної життєдіяльності людини.		-	2	2
	Особиста безпека.		-	-	4
	Страховий механізм відшкодування збитків від НС.		-	-	4

Розділ 2. Охорона праці.					
4	Правові та організаційні основи охорони праці.		2	2	2
5	Гігієна та фізіологія праці, значення для створення безпечних умов праці.		2	2	2

Розділ 3. Цивільний захист.

	Нормативно-правові засади цивільного захисту в Україні.		2	-	4
	Склад та основні завдання сил цивільного захисту.		2	-	4
	Основи цивільного захисту населення.		2	-	4
6	Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій.		-	2	2
	Страховий механізм відшкодування збитків від НС.		-	-	4
7	Засоби індивідуального захисту населення.		-	2	2
8	Підсумковий контроль -залік.		-	2	4
	Всього	90	16	16	58

4.Теми лекцій.

№	Тема	Годин
Розділ 1. Безпека життєдіяльності.		
1.	Теоретичні основи безпеки життєдіяльності людини.	2
2.	Забезпечення безпеки життєдіяльності людини.	2
3.	Природні небезпеки, характер їх проявів і дії на людей та об'єкти економіки.	2
Розділ 2. Охорона праці.		
4.	Правові та організаційні основи охорони праці.	2
5.	Гігієна та фізіологія праці, значення для створення безпечних умов праці.	2
Розділ 3. Цивільний захист.		
6.	Нормативно-правові засади цивільного захисту в Україні.	2
7.	Склад та основні завдання сил цивільного захисту.	2
8.	Основи цивільного захисту населення.	2
Всього:		16

5.Теми семінарських занять (Семінарські заняття не передбачені навчальним планом)

6.Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Розділ 1. Безпека життєдіяльності.	
1.	Теоретичні основи безпеки життєдіяльності.	2
2.	Людина в системі “людина – зовнішнє середовище”. Значення зовнішнього середовища в системі “людина – зовнішнє середовище”.	2
3.	Безпека харчування як складова безпечної життєдіяльності людини.	2
	Розділ 2. Охорона праці.	
4.	Правові та організаційні основи охорони праці.	2
5.	Гігієна та фізіологія праці, значення для створення безпечних умов праці.	2
	Розділ 3. Цивільний захист.	
6.	Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій.	2
7.	Засоби індивідуального захисту населення.	2
8.	Залік.	2
Всього:		16

7.Теми лабораторних занять (Лабораторні заняття не передбачені навчальним планом).

8.Самостійна робота студентів.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
I	Підготовка до практичних занять – теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок	30
II	Самостійне опрацювання тем, які не входять до плану аудиторних занять:	20
1.	Техногенні небезпеки та їхні наслідки.	4
2.	Соціально-політичні небезпеки, їхні види та характеристики. Соціальні та психологічні фактори ризику. Поведінкові реакції населення у НС.	4
3	Особиста безпека.	4
4	Страховий механізм відшкодування збитків від НС.	4
5	Управління силами та засобами ОГ під час НС.	4
III	Індивідуальна самостійна робота студента.	4
IV	Підготовка до підсумкового залікового контролю засвоєння знань, умінь.	4
Всього:		58

9. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання є однією з форм організації навчання у вузі, яке має на меті поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які студенти одержують в процесі навчання, а також застосування цих знань на практиці.

Завдання для індивідуальної роботи студента:

участь у роботі студентського наукового гуртка та виступи на наукових форумах; участь у студентській олімпіаді з дисципліни; підбір відео та аудіо матеріалів із розділів навчальної дисципліни; підбір матеріалів і створення презентації з відповідної теми або розділу дисципліни.

Перелік тем для індивідуальної самостійної роботи:

1. Служба безпеки як обов'язковий елемент структури сучасного підприємства.
2. Злочинність як культурний феномен.
3. Державні правоохоронні органи.
4. Історія виникнення віктимології.
5. Засоби самооборони. Правовий аспект.
6. Криміналізація суспільства. Причини та наслідки.
7. Шахрайство як один з видів насильства.
8. Алкогольна, наркотична та ігрова залежність як підвищений фактор ризику.
9. Небезпечні та отруйні тварини і рослини України
10. Електробезпека у побуті. Вплив побутової електрики на організм людини.
11. Небезпеки, пов'язані з використанням побутового газу.
12. Вражаючі фактори вибуху. Небезпека вибухів у побуті.
13. Сучасні засоби масової інформації. Проблема та небезпеки.
14. Основні принципи виживання в екстремальних природних умовах.
15. Пожежа. Засоби гасіння та порядок ліквідації.

10. Завдання для самостійної роботи

Самостійна робота студентів:

1. Підготовка до практичних занять.
2. Опанування тем, які не входять до плану аудиторних занять.
3. Виконання індивідуальних навчально-дослідницьких завдань (ІНДЗ).

Самостійна робота студента є основним засобом засвоєння навчального матеріалу з дисципліни «**Безпека життєдіяльності, охорона праці та цивільний захист**» у вільний від аудиторних занять час, виконується студентом у зручний для нього час, поза аудиторією. Передбачає підготовку студента до лекцій, практичних занять, опрацювання тем, які виносяться на самостійне вивчення.

Зміст самостійної роботи студентів з дисципліни «**Безпека життєдіяльності, охорона праці та цивільний захист**» визначається робочою навчальною програмою, методичними матеріалами та забезпечується системою навчально-методичного забезпечення: підручниками, навчальними та методичними посібниками, методичними рекомендаціями з організації самостійної роботи та виконання окремих завдань, конспектами лекцій. Методичні матеріали для самостійної роботи студентів передбачають можливість проведення самоконтролю з боку студента (контрольні питання, контрольні тести та ситуаційні задачі). Для виконання самостійної роботи студенту також рекомендується відповідна наукова та професійна монографічна і періодична література.

Самостійна робота для засвоєння навчального матеріалу з дисципліни може виконуватись у бібліотеці університету, а також в домашніх умовах. Навчальний матеріал дисципліни, передбачений для засвоєння студентом у процесі самостійної роботи, виносяться на підсумковий контроль разом з навчальним матеріалом, що вивчався при проведенні аудиторних навчальних занять.

11. Методи навчання

За джерелами знань використовують методи навчання: словесні – розповідь, пояснення, лекція, інструктаж; наочні – демонстрація, ілюстрація; практичні – практична робота, вирішення задачі. За

характером логіки пізнання використовуються методи: аналітичний, синтетичний, аналітико-синтетичний, індуктивний, дедуктивний. За рівнем самостійної розумової діяльності використовуються методи: проблемний, частковопошуковий, дослідницький.

1. Словесні методи: лекція, бесіда;
2. Наочні методи: ілюстрація, демонстрація
3. Практичні методи: виконання практичних робіт та розв'язання ситуаційних завдань для вироблення вмінь та навичок;
4. Самостійна робота студентів з осмислення й засвоєння нового матеріалу
5. Використання контрольно-навчальних комп'ютерних програм
6. Інноваційні методи навчання: ділова гра, кейс-метод.

Видами навчальних занять згідно з навчальним планом є: лекції; практичні заняття; самостійна робота студентів.

Лекції охоплюють основний теоретичний матеріал окремої або кількох тем навчальної дисципліни, розкривають основні проблемні питання відповідних розділів дисципліни.

Практичні заняття передбачають детальний розгляд студентами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни з викладачем і формування вмінь та навичок їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання студентом сформульованих завдань та вирішення ситуаційних задач.

Самостійна робота студентів передбачає оволодіння студентом навчальним матеріалом, а саме самостійне опрацювання окремих тем навчальної дисципліни у час, вільний від обов'язкових навчальних занять, а також передбачає підготовку до усіх видів контролю. Навчальний матеріал дисципліни, передбачений робочим навчальним планом для засвоєння студентом у процесі самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався при проведенні аудиторних занять.

Комплексне використання різноманітних методів організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності студентів та методів стимулювання і мотивації їх навчання, що сприяють розвитку творчих засад особистості майбутнього фахівця з урахуванням індивідуальних особливостей учасників навчального процесу й спілкування.

12. Методи контролю

Поточний контроль здійснюється на основі контролю теоретичних знань, практичних навичок і вмінь.

Формами поточного контролю є: усне опитування (фронтальне, індивідуальне, комбіноване), співбесіда; практична перевірка сформованих професійних умінь (проводиться за результатами виконання практичної роботи наприкінці заняття); тестовий контроль.

Заключний (підсумковий) контроль із розділів проводиться наприкінці розділу у формі письмової контрольної роботи, яка включає тестові завдання із банку «Крок-2», теоретичні питання та контроль практичних навичок (розв'язування ситуаційних задач із генетики людини, тощо).

Педагогічний контроль здійснюється з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, систематичності і системності, всебічності та професійної спрямованості контролю.

Використовуються такі методи контролю, як усний, письмовий та тестовий, які мають сприяти підвищенню мотивації студентів-майбутніх фахівців до навчально-пізнавальної діяльності. Відповідно до специфіки фахової підготовки перевага надається тестовому та письмовому контролю. При підсумковому контролі перевага надається письмовому або тестовому контролю.

13. Форма підсумкового контролю успішності навчання.

Підсумковий контроль з дисципліни здійснюється на основі контролю теоретичних знань, практичних навичок і вмінь.

Форми підсумкового контролю: практична перевірка сформованих професійних вмінь; стандартизований тестовий контроль; усне опитування студентів.

Підсумковий контроль дисципліни «**Безпека життєдіяльності, охорона праці та цивільний захист**» - є залік.

14. Схема нарахування та розподіл балів, які отримують студенти.

Максимальна кількість балів за дисципліну складає 200 балів. Співвідношення між результатами оцінювання поточної навчальної діяльності і підсумкового контролю знань – 60 % та 40 %.

Поточний контроль є обов'язковим. Під час оцінювання засвоєння кожної теми з усіх дисциплін навчального плану за поточну навчальну діяльність студенту виставляються оцінки за 4-бальною (традиційною шкалою) з урахуванням затверджених критеріїв оцінювання з дисципліни. Враховуються всі види робіт, передбачені навчальною програмою. Студент має отримати оцінку з кожної теми. Викладач проводить опитування кожного студента у групі на кожному занятті і виставити оцінку в журналі обліку відвідувань та успішності студентів за традиційною шкалою («5», «4», «3», «2»).

Залік студент отримує на останньому занятті з дисципліни за результатами поточного оцінювання. Цей вид підсумкового контролю не передбачає ніяких додаткових письмових робіт чи тестування на останньому занятті (підраховується середньо-арифметичне з оцінок за кожне заняття). До заліку допускаються лише ті студенти, які не мають академічної заборгованості і їх середній бал за поточну навчальну діяльність із навчальної дисципліни становить не менше 3,00.

Результат навчання оцінюється за двобальною шкалою (зараховано/не зараховано) та багатобальною шкалою. Максимальна кількість балів, яку може отримати здобувач освіти з дисципліни – 200. Мінімальна кількість балів, яку повинен набрати здобувач освіти – 120.

Середня оцінка за поточну діяльність конвертується у бали за 200-бальною шкалою, відповідно до таблиці перерахунку (табл. 1 та табл.2).

I семестр закінчується заліком.

Таблиця 1. Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу (для дисциплін, що завершуються заліком)

4бальна шкала	200бальна шкала	4бальна шкала	200бальна шкала	4бальна шкала	200бальна шкала	4бальна шкала	200-бальна шкала
5	200	4.47	179	3.94	158	3.42	137
4.97	199	4.44	178	3.92	157	3.39	136
4.94	198	4.42	177	3.89	156	3.37	135
4.92	197	4.39	176	3.87	155	3.34	134
4.89	196	4.37	175	3.84	154	3.32	133
4.87	195	4.34	174	3.82	153	3.29	132
4.84	194	4.32	173	3.79	152	3.27	131
4.82	193	4.29	172	3.77	151	3.24	130
4.79	192	4.27	171	3.74	150	3.22	129
4.77	191	4.24	170	3.72	149	3.19	128
4.74	190	4.22	169	3.69	148	3.17	127
4.72	189	4.19	168	3.67	147	3.14	126
4.69	188	4.17	167	3.64	146	3.12	125
4.67	187	4.14	166	3.62	145	3.09	124
4.64	186	4.12	165	3.59	144	3.07	123
4.62	185	4.09	164	3.57	143	3.04	122
4.59	184	4.07	163	3.54	142	3.02	121
4.57	183	4.04	162	3.52	141	3	120
4.54	182	4.02	161	3.49	140	< 3	70- 119 (повторне пересклада ння)
4.52	181	4.00	160	3.47	139		
4.49	180	3.97	159	3.44	138		

Таблиця 2

Шкала переведення балів у національну систему

За національною системою	За 200-бальною шкалою
зараховано	від 120 до 200 балів
не зараховано	менше 119 балів

Із виділених 120 балів за поточну навчальну діяльність на оцінювання індивідуальної самостійної роботи здобувачів освіти, згідно з робочою навчальною програмою, виділяється додатково від 4 до 12 балів. Заохочувальні бали додаються до підсумкової оцінки з дисципліни в кінці її вивчення.

15. Методичне забезпечення

1. Робоча навчальна програма дисципліни;
2. Силабус з навчальної дисципліни.
3. Плани лекцій, практичних занять та самостійної роботи студентів;
4. Тези лекцій з дисципліни;
5. Методичні рекомендації та розробки для викладача;
6. Методичні вказівки до практичних занять для студентів;
7. Методичні матеріали, що забезпечують самостійну роботу студентів;
8. Тестові та контрольні завдання до практичних занять;
9. Запитання до контролю засвоєння розділу;
10. Перелік питань до заліку, завдання для перевірки практичних навичок під час заліку.

16. Рекомендована література**Основна (базова)**

1. Безпека життєдіяльності, основи охорони праці: навч. посібник / О.П.Яворовський, В.М.Шевцова, В.І.Зенкіна та ін.; за ред. О.П.Яворовського – 2-е видю – К.: ВСВ «Медицина», 2018. – 288 с.
2. Occupational Health and Safety for Healthcare Workers: study guide/ O.P.Yavorovskiy, M.I.Veremei, V.I.Zenkina et al. – 3rd edition. – Kyiv: AUS Medicine Publishing, 2018 – 120 p.
3. Occupational Health and Safety for Healthcare Workers: study guide/ O.P.Yavorovskiy, M.I.Veremei, V.I.Zenkina et al. – Kyiv: AUS Medicine Publishing, 2015 – 120 p.
4. Basics of Bioethics and Biosafety: manual / S.Vadzyuk, N.Volkova. – Ternohil: TSMU, 2019 – 124 p. / V.M.Bobyrov, O.M.Vazhnicha, T.O.Devyatkina. – 2nd ed., stereotype – Vinnytsia: Nova Knyha, 2019. – 248 p.: il.
5. Basics of Bioethics and Biosafety: study guide for stud. For institutions of higher education of Ministry of Health of Ukraine.
6. Безпека життєдіяльності: підручник. / [О.І. Запорожець, Б.Д. Халмурадов, В.І. Применко та ін.] – К.: "Центр учбової літератури", 2013. – 448 с.
7. Бабічев, В.В. Сорокін Г.Ф. Охорона праці та техніка безпеки. — К., 1996.— 224с.
8. Безпека життєдіяльності (забезпечення соціальної, техногенної та природної безпеки: Навч. посібник/ В.В. Бегун, І.М. Науменко - К.:, 2004. – 328с.
9. Безпека життєдіяльності та охорона праці : Навч. посібник. Рек. М-вом освіти і науки України / Ю. С. Скобло, Т. Б.Соколовська, Д. І. Мазоренко, Л. М.Тіщенко, М. М. Троянов. – Київ: Кондор, 2003. – 421с.
10. Гогіташвілі Г.Г., Лапін В.М. Основи охорони праці: Навч. посібник / МОН України. – 4-е вид., вип. і доп. – К.: Знання, 2008. - 302 с.
11. Бедрий Я.Л., Дембіцький С.І., Джигирей В.С. та інші. Охорона праці. — Львів, 1997. — 258 с.
12. Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій: навч. посібник / Євдін О.М., Могильниченко В.В. та ін. – Київ : КІМ, 2007, 2008. – Т.1. Техногенна та природна небезпека. – 636

с.; Т.З. Інженерно-технічні заходи цивільного захисту (цивільної оборони) та містобудування. – Київ : КІМ, 2008. – 152 с.

13. Носовський Т.А. Основи техніки безпеки. — К., 1992. — 140 с.

14. Основи цивільного захисту : навч. посіб. / Васійчук В.О. , Гончарук В.Є. , Качан С.І. , Мохняк С.М. – Львів : Вид-во НУ «Львівська політехніка», 2010. – 384 с.

15. Положення про цивільну оборону України. Постанова кабміну України від 10.05.1994.- №299.

16. Про адміністративні порушення: Закон України. – К., 1993.

17. Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення: Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 27.

18. Про охорону здоров'я: Закон України. – К., 1992.

19. Про охорону праці: Закон України. – К., 1992.

20. Закон України — Про правовий режим надзвичайного стану. - К.Урядовий кур'єр, 14.06.2000.-№107.

21. Закон України — Про цивільну оборону України – К.Голос України, 06.03.1993.(додаток – 24.03.1999р).

18. Конституція України. Основний закон. – К., 1996.

Додаткова:

1. Безпека життєдіяльності, основи охорони праці: Навчально-методичний посібник/ упор.: О.П.Яворовський, В.М.Шевцова, Г.А.Шкурко та ін.- Черкаси: видавець Чабаненко Ю.А., 2012. – 232 с.

2. Безпека життєдіяльності: підручник. / [О.І. Запорожець, Б.Д. Халмурадов, В.І. Применко та ін.] – К.: "Центр учбової літератури", 2013. – 448 с.

3. Державні санітарні норми і правила захисту населення від впливу електромагнітних випромінювань. — К., 1996. — 27 с.

4. “Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу”, затверджена наказом МОЗ України № 248 від 08.04.2014.

5. Барило О.В., Волянський П.Б. та ін. Реагування на надзвичайні ситуації: Навч. посіб. – К.: Вид-во «Бланк- Прес», 2014. – 210 с.

6. Стеблюк М.І. Цивільна оборона та цивільний захист: Підручник. – 3-ге вид., стереотипне – К.: Знання, 2013 р – 487 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ

1. Верховна Рада України <http://www.rada.kiev.ua> .

2. Міністерство України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи <http://www.mns.gov.ua/>.

3. Кабінет Міністрів України <http://www.kmu.gov.ua/>.

4. Міністерство екології та природних ресурсів України <http://www.menr.gov.ua/> . \

5. Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України <http://www.mon.gov.ua>, www.osvita.com.

6. Офіційне інтернет-представництво Президента України <http://www.president.gov.ua/>.

7. Рада національної безпеки і оборони України <http://www.rainbow.gov.ua/>.

8. Сайт, присвячений землетрусам та сейсмічному районуванню території <http://www.scgis.ru/russian/>.

9. Сайт, присвячений надзвичайним ситуаціям природного характеру <http://chronicl.chat.ru/>.

10. Український інститут досліджень навколишнього середовища і ресурсів при Раді національної безпеки і оборони України <http://www.erriu.ukrtel.net/index.htm>.